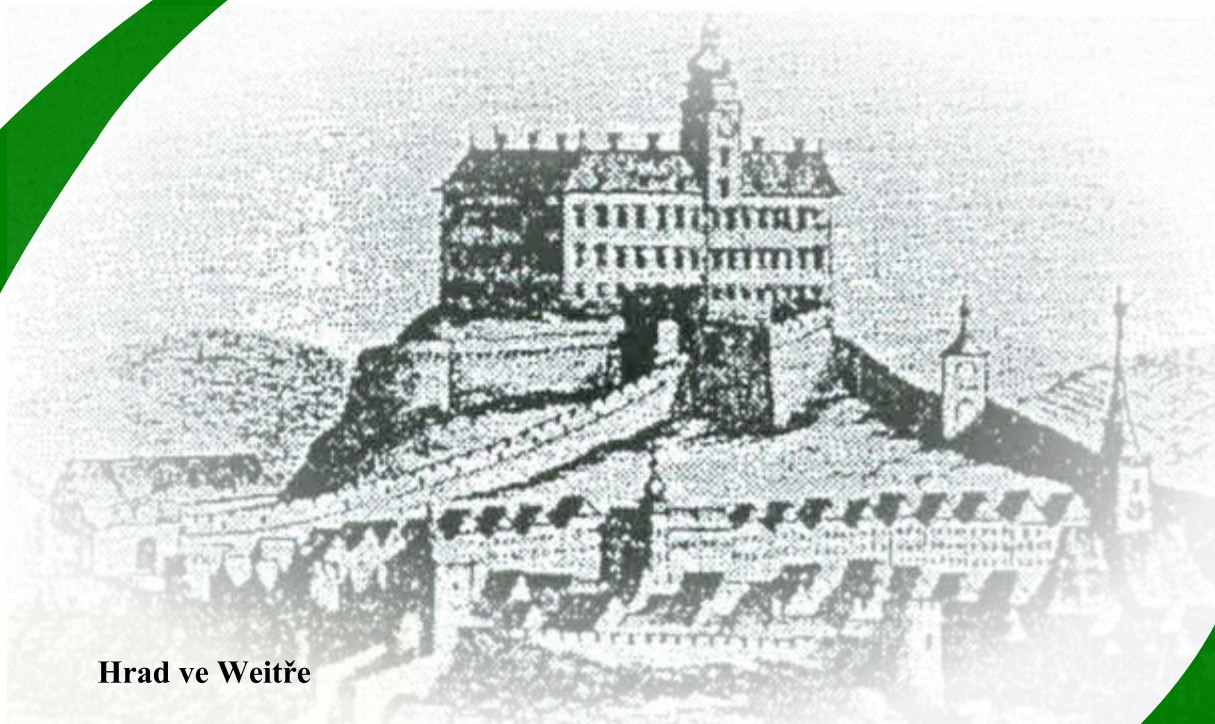

MASKOT

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ

ŠKOLNÍ VIRTUÁLNÍ
NAUČNÁ STEZKA

Hrad ve Weitře

číslo II únor 2010

Milí čtenáři,

jsme velice rádi, že ve svých rukou držíte již druhé číslo speciálního vydání časopisu MASKOT. V tomto čísle se můžete těšit např. na objasnění pojmu Vitorazsko a původ Vitorazska, reportéry osmé třídy, kteří se dotazují občanů v ulicích města, vzpomínku z výletu v Českém Krumlově a v neposlední řadě na podrobné popsání stanovišť naší stezky. Doufáme, že se vám náš časopis bude co nejvíce líbit.

FOTOGALERIE

Studujeme historii...

**To jsme my,
je nás třicet a jsme z
Velenic!**

Práce na pracovních listech

1. stanoviště-škola

Nacházíme se u prvního stanoviště naší stezky - školy, kde sídlí také redakce tohoto časopisu.

Máme zde školní dvůr. Kdysi, po založení školy, buď omylem či úmyslně, vyznačili na školním dvoře 15.

poledník. Popravdě leží až o kousek dál u Blockheide.

Na dvoře školy najdeme

dopravní hřiště a kousek od něj

hřiště na streetball. Díky za něj, protože jinak by nebylo, kde co hrát. ☺

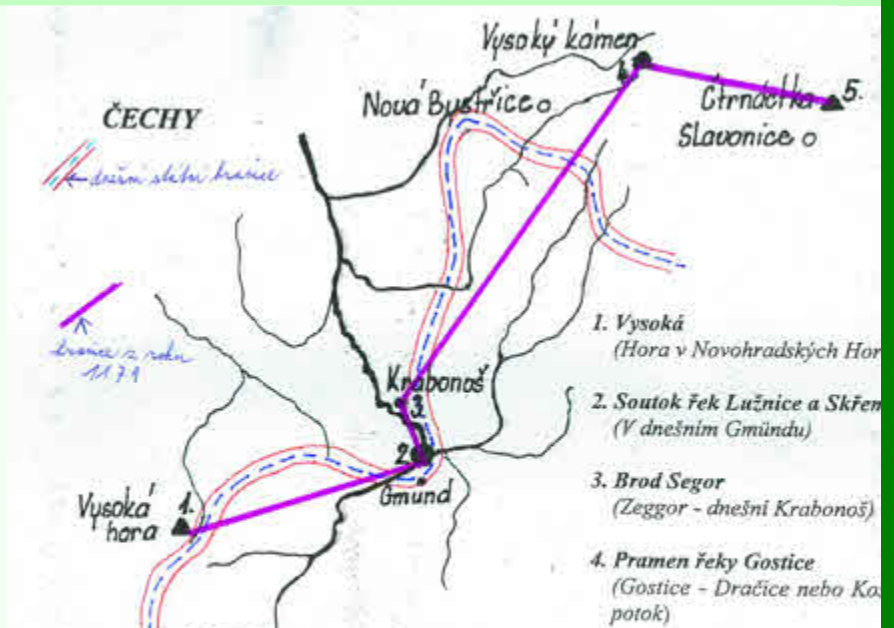
Z historie : Škola vznikla roku 1911, samozřejmě jako škola německá. Českou školou se stala až po vzniku Českých Velenic. Roku 1996 byla na místě původní školky postavena nová budova, kde se dnes nachází např. školní jídelna, výtvarný ateliér, učebny fyziky, chemie, českého jazyka a pobočky třeboňské ZUŠ.

Biologický aspekt stanoviště: škola se nachází na jižním okraji třeboňské pánve. Byla postavena na říční terase řeky Lužnice, proto škola neřeší záplavy. Hned u hlavního vchodu nejdou přehlédnout jalovce a u chodníku alej okrasných jabloní.

VITORAZSKO

Vitorazsko je historické území na jihu Čech. Rozkládá se v okolí horního toku řeky Lužnice a na dolnorakouském území severně od řeky Dunaje. Rozloha českého území Vitorazska je 110 km². Název oblasti byl uměle vytvořen českými vlastenci v 19. století. Je odvozen od staré

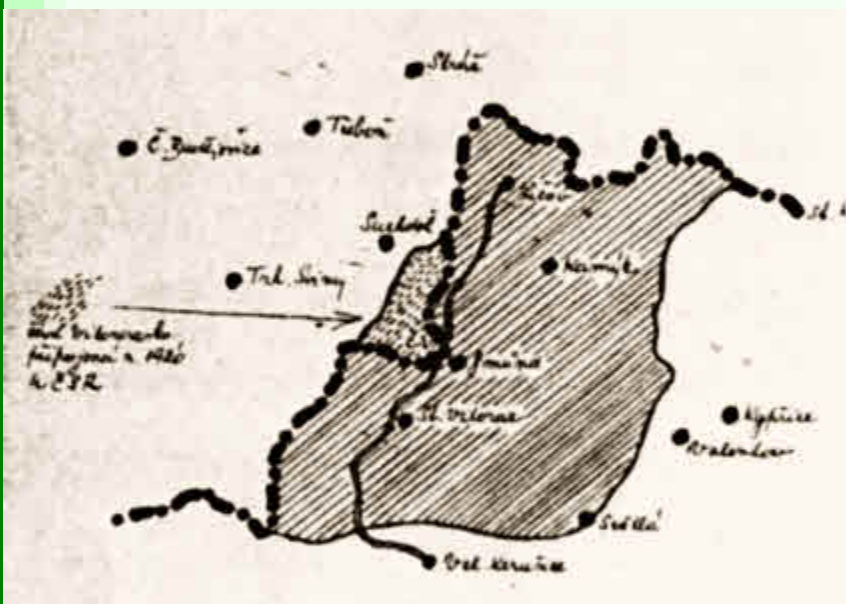

slovanské osady (dnešní Weitry) a hradu Vitoraze, ze kterého “kdysi dávno” vládl slovanský kníže Vitorad. Starší historikové považovali původ názvu této oblasti za historicky doložený. Novodobé česko-rakouské studie však ukazují, že celé vypravování o Vitoradovi je mýtus, jelikož nemá žádné významné historické podklady. Většina Čechů žijících na tomto území si ale ani přesto nemůže připustit, že by nežili v historickém Vitorazsku, vždyť hlavní ulice v našem městě se nazývá Vitorazská a i celé České Velenice jsou neodmyslitelně spjaty s Vitorazskem...

Až do 12. století bylo Vitorazsko prakticky neobydleno. Nacházel se zde ohromný prales (nazývaný též Silva nortica) se spoustou močálů, bažin a

rašelišť, který zpočátku nechtěl nikdo osídlvat.

Jelikož byl nedostatek obhospodařovatelné půdy, postupovali slovanští kolonisté dále na jih a žďářili (vypalovali) zdejší prales. Německy hovořící kolonisté ale

VITORAZSKO

pokračování

také nezaháleli a postupovali dále na sever. Obě dvě vlny se střetly právě ve Vitorazsku. Kolonisté však nevěděli, kde se nachází hranice státu, a proto ji nevědomě překračovali, a tak zakládali nové osady ve druhém státě. Z toho vyplývá, že se místní obyvatelstvo prolínalo a z tohoto důvodu nacházíme u rakouských obcí české názvy a u českých obcí názvy německé (Litschau -Ličov, Zwettel -Světlá nebo také Krabonoš - Zuggers, či Rapšach - Rottenschachen.)

Pro vyřešení vleklých sporů o území musela být roku 1179 na dvorském sjezdu v Chebu vytýčena jižní hranice českého státu. Tato hranice byla velice podobná té současné.

Oblast českého Vitorazska patřila až do 12. století Čechům. Ve válce o Vitorazsko byl však roku 1176 český kníže Soběslav II. poražen rakouským vévodou Jindřichem II. a Vitorazsko bylo odtrženo od Čech a bylo dáno v léno Kueringům. Nadále však náleželo pod svrchovanost českých panovníků. V roce 1280, po porážce Přemysla Otakara II., bylo Vitorazsko za trest odňato Kueringům a přestalo být českým lénem. Rudolf Habsburský ho natrvalo připoji k Dolnímu Rakousku. Hranice mezi Čechami a Dolním Rakouskem se ustálila v roce 1629, po vítězství Habsburků nad českými stavy. České Vitorazsko se stalo součástí našeho státu v roce 1920. V té době tu bylo 7059 Čechů a Němců 2479.

2. stanoviště – u řeky

Nacházíme se u druhého stanoviště, kdy se ocitáme u Lužnice (o čemž jsme se zmiňovali již v předchozím díle časopisu). Dozvíme se zde něco z botaniky a také z historie. Historickou část si necháme do dalšího dílu časopisu. Nyní se podíváme na rostliny, které zde můžeme najít.

Na břehu řeky se nám naskytne pohled na **vrbu křehkou**, která zpevňuje celý břeh řeky, také nepřehlédneme celé zástupy **kopřiv dvoudomých**, které však v poslední době mizí. **Křídlatka sachalinská** - invazní rostlina- nám hned dodá představu, že jsme na nějakém bájném místě.

Zahlédli jsme i **opletník** nebo velice zajímavou **netýkavku**, která

nás velice pobavila, když jsme jí objevili. (Hned se dozvíme proč 😊).

Ostružiny a **malinovník** myslím, že všichni známe, takže netřeba dalších slov. Dále **sít'ovka** (řasa) která na ruku působila celkem nepříjemně, nejspíš jako většina řas. Dále stromy: **olše lepkavá**, **bříza bělokorá**, **topol osika**.

Orsej jarní jak už název napovídá, je jarní květina, která u naší řeky našla výborné prostředí. Dále u nás najdete **chrastici**, připomínající trávu, také sasanky zpestřují krajinu :). I mírně jedovatá **dymnivka dutá** je u nás domovem.

Netýkavka žláznatá

- píšu o této rostlině zde, protože nás při procházce stezkou nejvíce zaujala a pobavila, neboť po dotyku se její plod rozletěl a ona vypustila tobolečky, které odlítly 2-3 metry daleko, člověk by se divil, ale tato strategie slouží k úspěšnému rozšiřování této rostliny. Dorůstá až 2.5 metru a její květy jsou 3-4 cm dlouhé.,

Martin Řepa

3. Stanoviště- Řeka II.

Toto místo se nazývá “hraniční přechod pro pěší a cyklisty”, což jasně říká, že se tudy dá přejít jen pěšky nebo na kole. V minulosti tu jezdila úzkokolejka. Na rakouské části území se ještě nachází koleje, které dříve vedly přes most do Č. Velenic.

Na tomto stanovišti se budeme zabývat zoologií a česko-rakouskými vztahy v minulosti a současnosti. Protože v těchto místech překračovala úzkokolejka současnou státní hranici, věnujeme teď pozornost právě úzkokolejce.

Úzkokolejka - V roce 1900 byla vybudována úzkokolejná dráha do Heidenreichsteinu (Kamýku) a Litschau (Líčova). V roce 1902 poté do Weitry (Vitorazu) a do Gross Gerungs (Velkých Kerušic). Celá oblast se tak zapojila do evropské dopravní sítě a hlavně do hospodářského života tehdejší rakousko-uherské monarchie. Město Gmünd s přilehlými obcemi, z nichž později vznikly Č. Velenice, nebývale vzkvétalo.

Roku 1909 bylo postaveno na území dnešních Českých Velenic nové nádraží s elektrickým osvětlením a zabezpečovacím zařízením.

K tomuto nádraží vedly dvě větve úzkokolejné dráhy.

Trat' vedla po dnešním pěším přechodu, kolem hotelu Konzul a současné budovy MěÚ. Přímý tah končil u správní budovy úzkokolejné dráhy – „Landesbanky“, která stávala asi 200 m za dnešní nádražní budovou, ale bombardováním v roce 1945 byla zničena. Druhá větev trati odbočovala

do dnešní Masarykovy ulice, vedla třešňovou alejí a dále směřovala do Rakouska. Zatímco v Rakousku je tato doprava stále funkční, provoz poslední části úzkokolejky v Českých Velenicích byl roku 1950 zrušen.

Klára Kosařová

4. Stanoviště- Náměstí

V pořadí je to již čtvrtá zastávka čili naše českovelenické náměstíčko, zastávka, na které se budeme zabývat trolejbusem a úzkokolejkou. Naše náměstí je již pár let zrekonstruováno a vypadá velice pěkně(viz foto).

A nyní už k trolejbuse (úzkokolejka - viz stanoviště č.3)

Trolejbus – Když procházíme historií, narazíme u roku 1907 na slavnostní otevření trolejbusové dopravy. Přesný datum zahájení 2,2 kilometrů dlouhé tratě mezi dnešními Českými Velenicemi a rakouským Gmündem je 16. července 1907.

Tato trolejbusová přeprava, jedna vůbec z prvních ve střední Evropě, byla řešením problému dopravy mezi nádražím v dnešních Č.Velenicích a centrem města Gmünd. Na naše území vjížděl trolejbus v prostoru bývalé celnice, dále pokračoval ulicí Čsl. legii a kolem dnešního pomníku

Obětem nacismu ke starému nádraží (za současnou čerpací stanicí HOS). V roce 1909 se trať prodloužila z důvodu výstavby nové nádražní budovy v Českých Velenicích. Za první rok provozu trolejbusu se přepravilo celých 90 000 cestujících. Na této trati jezdily dva trolejbusy značky Daimler-Stoll.

První trolejbusový vůz se pyšnil kapacitou čtrnácti míst k sezení a deseti míst ke stání. Druhý trolejbus byl o něco chudší. Pro přepravu bylo určeno

deset míst k sezení a osm míst ke stání. Začátkem 1.světové války byl roční zisk z provozu pouze 80,70 K. S příchodem roku 1916 byl provoz ukončen proto, že tato doprava byla výrazně prodělečná. Z trolejbusové dopravy se dochoval jediný sloup trolejového vedení.

5. Stanoviště- KOSTEL

Na tomto stanovišti se budeme věnovat rostlinám nacházejícím se v přilehlém parku, historii kostela sv. Anežky České a bombardování města České Velenice v roce 1945 Američany, při kterém bylo zničeno mnoho budov (např. nádherné secesní nádraží, hotely a hlavně strategické dílny ŽOS) a při němž zahynulo mnoho lidí.

O založení kostela usilovali lidé z osad Česká Cejle, Dolní Velenice a Josefsko, ze kterých později vznikly České Velenice. Za tím účelem založili již roku 1889 Kostelní spolek. Stavba však byla odložena kvůli 1. světové válce. Proto byla v roce 1915 postavena v Josefsku kaple sv. Rodiny. Bohoslužby zde vykonávali kněží z Gmündu. Vysněný kostel byl postaven až v roce 1935.

16. 6. 1935 byl posvěcen základní kámen kostela. Patronem byl českobudějovický biskup Šimon Bárta, který také dostal od papeže zvláštní povolení zasvětit kostel tehdy blahoslavené, dnes svaté Anežce. Kostely mohou být zasvěceny svatým, blahoslaveným jen ve velice výjimečných případech. Anežka Česká byla kanonizována-svatořečena- až v listopadu 1989. O stavbu kostela se zasloužil ledenický děkan, senátor F. J. Kroiher, který také kostel 22. 12. 1935 slavnostně vysvětil. Kostel je v moderním slohu podle projektu architekta Pilce, postaven byl arch. Staňkem z Trhových Svinů. Celkové náklady stavby činily 350.000 Kč. Okolo kostela byl zřízen park v anglickém stylu a o 2 roky později postavena budova fary.

Z vnitřního vybavení zaujme především kazatelna, hlavní oltář a křtitelnice, které jsou z umělého pískovce. Kříž na hlavním oltáři je odlit podle návrhu J. V. Myslbeka. Vitráž v okně zobrazující Anežku Českou je dílem prof. Holečka z Boru u České Lípy. Nádherné červené barvy dosáhl autor přidáním zlata.

Zajímavou historii mají zvony. Původně sem byly převezeny ze zvonice, která stála vedle Besedy. Šlo o malý zvon jménem sv. Josef a velký nesoucí jméno sv. Václava. Ten však byl za války roztaven a pravděpodobně použit pro válečné účely.

Smutnou a tragickou kapitolou kostela v jeho krátké historii je bombardování Českých Velenic na Velikonoce v březnu 1945. Kostel byl značně poškozen, především okenní výplně, dlažba a obrazy křížové cesty. Hlavní okno s vitráží sv. Anežky zůstalo nepoškozeno. Po bombardování sloužil kostel jako dočasná márnice. Bylo zde uloženo 1500 obětí náletu.

Po válce byl kostel opraven v letech 1945 až 1947. V listopadu 1989 byl znovu opraven a modernizován (spolu s farou). V závěru 2. tisíciletí byl v kostele instalován zvon jménem sv. Klára, který odlila firma Perner v bavorském Pasově. Na jeho úhradě se podíleli formou sbírek i českoveleničtí občané. Zvon byl posvěcen biskupem Antonínem Liškou. V roce 2004 byla provedena oprava a rekonstrukce varhan.

Na základě besedy s p. farářem Šmejkalem zpracovaly

REPORTÉŘI V ULICÍCH MĚSTA

Dne 23. 2. vyrazily slečny od nás ze třídy na „výzvědy“ neboli na námi připravenou anketu s otázkami týkajícími se historie našeho města. Kromě zpovídání občanů v ulicích města vyrazily také na městský úřad kde vyzpovídaly pana místostarostu, který odpovědi na otázky určitě zná. Více už v následujícím přehledu...

1) Kde jezdil první trolejbus ve střední Evropě ?

- a) Budapešť 18%
- b) Gmünd (České Velenice) 50% ✓
- c) Praha 14%
- d) Brno 18%

2) Do které řeky vtéká Lužnice?

- a) Amazonka
- b) Dunaj
- c) Vltava 100% ✓
- d) Ohře

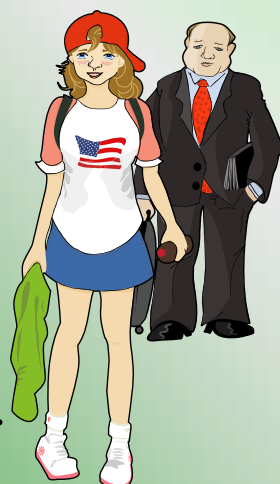
3) Jaká byla městská hromadná doprava v Českých Velenicích na začátku 20.století?

- a) Tramvajová 24%
- b) Autobusová 10%
- c) Trolejbusová 48% ✓
- d) Žádná 18%

4) Dochovali se nějaké pozůstatky z městské hromadné dopravy?

- a) Ano 68% ✓
- b) Ne 32%

Výsledky ankety:

Byli jsme mile potěšeni, že obyvatelé Velenic jsou poměrně dobře informováni o těchto aspektech historie našeho města.

Kristýna Čalkovská,
Monika Forstová

ČESKÝ KRUMLOV

Dne 18. prosince ráno jsme před školou nastoupili do autobusu a vyrazili jsme do Českého Krumlova. Po příjezdu jsme rozdělení na 2 skupiny absolvovali prohlídku regionálního muzea. Věnoval se nám i mladý nadšený muzejní archeolog. Poté jsme navštívili muzeum útrpného práva. Zahlédli jsme tu i zvláštního

panáka (železnou pannu), do kterého byli lidé zavíráni. Uvnitř má hřeby, jejichž rozmístění je takové, aby nezpůsobilo rychlou smrt, ale dlouhodobou bolest. Podivuhodných zvrácených nástrojů na mučení byla celá řada a některé z nich mě docela zaujaly... Některé z našich holek se dost bály, a tak si dokážete představit, jak to vypadalo v temné místnosti plné těchto mučících nástrojů. Když jsme se dostali ven z toho vcelku zajímavého a malinko strašidelného muzea, šli jsme na náměstí v očekávání rozchodu. Po krátkém oddechu jsme se potkali se omladinou z Malont. V čtyřčlenných skupinkách jsme dostali lísteček, na kterém bylo napsáno jméno jednoho žáka/žákyně z malontské školy a měli jsme o něm/ní získat co nejvíce informací. A následovalo další muzeum - voskových figurín, kde jsme viděli spoustu známých a slavných osobností. Například figurínu Michaela Jacksona (okamžitě se na něj vrhla nejmenovaná spolužačka M.H.), Tomáše Garrigua Masaryka (na toho se nikdo nevrhal - O tempora, o mores!), Harryho Pottera a mnoho dalších... Poté jsme se vydali pomalým krokem směrem k náměstí a z náměstí k obchodům, kde jsme si mohli, a mnozí i nakoupili, dárky k Vánocům. Měli jsme rozchod, takže mohl jít každý, kam potřeboval. Po nakoupení dárků jsme šli do cukrárny, kde jsme si dali různé dobroty a ostatní věci, no, vždyť to znáte...☺ Poté jsme se sešli na určeném místě a jeli jsme zpátky domů. Celkově to byl moc hezký výlet a určitě to bylo lepší než být ve škole a počítat a počítat a počítat...

David Tyemnyák

**DOUFÁME, ŽE SE VÁM
NÁŠ ČASOPIS LÍBIL...**

MASKOT

Nepodepsané články
zpracovala redakční
rada časopisu ŠVNS

REDAKČNÍ RADA:

Marek Zimmer

Martin Řepa

David Tyemnyák

Martin Mráz

Mgr. Pavel Cehák

Informace byly
čerpány v
Českovelenickém
zpravodaji, kronice města
České Velenice, kronice
kostela a samozřejmě
také na internetu.

Informace o nás a naší
škole se dozvíte na
internetových stránkách
ZŠ

www.zsvelenice.cz

**V příštím čísle časopisu
Maskot ŠVNS se mimo jiné
můžete těšit na:**

Návštěva kostela sv. Anežky

Zoologie

Vznik města

**Bombardování
města**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ